

DOI : <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2021-5-18>
УДК 331.546:364-43]:001.891

Марія Олегівна Кузьміна
ORCID iD <https://orcid.org/0000-0003-2101-0630>
викладач кафедри соціальної роботи та психології
національного університету «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна
mari.gorodko@gmail.com

Олег Петрович Масюк
ORCID iD <https://orcid.org/0000-0003-3853-5863>
професор кафедри соціальної філософії та управління
Запорізького національного університету
м. Запоріжжя, Україна
olegpm16@gmail.com

Віктор Вікторович Кузьмін
ORCID iD <https://orcid.org/0000-0003-4940-9395>
учений секретар, доцент кафедри соціальної роботи та психології
Національного університету «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна
kuzmin2v@gmail.com

Ігор Вікторович Міщан
ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-8883-264X>
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України,
м. Київ, Україна
imeshan78@gmail.com

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сьогодні соціальна робота в Україні перебуває в орбіті децентралізації та демократизації суспільно-державних відносин, а джерелом оновлення має стати заклад вищої освіти, який за допомогою соціального партнерства здатен змінити статус майбутнього соціального працівника. Метою оглядово-методичної статті є дослідження соціального партнерства як інструменту підготовки соціального працівника у закладі вищої освіти. У ході дослідження використовується аналіз навчально-методичних практик розвитку професійної діяльності соціального працівника на основі соціального діалогу у закладах вищої освіти. У статті закріплено, що на теперішній час у процесі навчання у майбутніх соціальних працівників повинні бути сформовані оновлені засади соціального партнерства, які стануть у нагоді під час їхнього професійного становлення.

Ключові слова: соціальний працівник; соціальне партнерство; соціальний діалог; силабус; case-studies.

Вступ. Одним із кроків нашої держави у питаннях розбудови соціального діалогу (партнерства) є прийняття Закону України «Про соціальний діалог в Україні» (Про соціальний

діалог, 2011) та Закону України «Про соціальні послуги» (Про соціальні послуги, 2019). Соціальне партнерство у галузі соціальної роботи є найбільш ефективним засобом врегулювання

соціальних суперечностей, а також винятковим видом практичної діяльності, який вимагає специфічної активності фахівців із незамінними професійними навичками та вміннями.

Вирішення окресленої задачі лежить в декількох площинах, однією з яких є відповідна професійна підготовка студентів спеціальності 231 Соціальна робота в закладах вищої освіти України, що ґрунтується на процесі оволодіння «комплексом компетенцій зі складною структурою, осмислення якої є важливим елементом програмування процесу її опанування в освітньому процесі ЗВО» (Кузьміна, 2021, с. 172). Студенти мають глибоко опанувати ресурсні для розвитку компетенцій соціального партнерства дисципліни навчальної програми, а також практикувати всебічне впровадження засобів соціального партнерства. Ознайомлення студентів з основами соціального партнерства та формування у них навичок з питань побудови партнерських стосунків є важливим етапом у навчанні. Цим проблемам присвячені роботи Н. Романової, І. Мельник (2017), А. Андрущенко, І. Дубровського (2004), О. Петроє (2008). Глибоким вивченням проблеми розвитку соціального партнерства також займалися: І. Довгаль (2012), С. Жданенко (2006), Г. Задорожний (2000), А. Колот (2004), Т. Ляшенко (1998), С. Українець (1998), Л. Щербак (2008), О. Мірошніченко (2002). Звернемо увагу, що найбільш часто використовувані форми організації підготовки соціальних працівників у багатьох закладах вищої освіти передбачають поєднання традиційних лекційних та семінарських занять, проте подальший розвиток соціальної роботи і, зокрема, ступінь опанування студентами сучасними засобами соціального партнерства, сьогодні потребує поглиблення практико-орієнтованості навчання, його проблематизації та налагодження ефективного міжособистісного діалогу. Саме практикування студентами соціального партнерства у процесі навчання може розглядатися як дієвий новаторський інструмент методичної системи вищої школи з підготовки майбутніх соціальних працівників. Тому **метою статті** визначено дослідження соціального партнерства з позиції інструментів

підготовки соціального працівника у закладі вищої освіти.

Завдання дослідження. На основі дослідження наукових праць визначити специфіку використання інструменту соціального партнерства у підготовці фахівців із соціальної роботи, а також проаналізувати методикку викладання дисципліни «Соціальне партнерство» в рамках цієї спеціальності.

Методи дослідження. У ході дослідження використовується аналіз результатів навчально-методичних практик розвитку професійної діяльності соціального працівника на основі соціального діалогу у закладах вищої освіти. На основі цього синтезується авторське бачення щодо використання соціального партнерства у сферах освіти та соціальної роботи.

Соціальне партнерство в галузі освіти. Досягнути злагоди у суспільстві та підняти ефективність суспільного виробництва можна завдяки соціальному миру та співробітництву. Налагодження взаємодії між суб'єктами суспільних відносин та державою може утворити цілісну соціальну систему, яка отримала в країнах із сформованою ринковою економікою таку назву, як «соціальне партнерство» (Засади соціального партнерства, 2021). Ця система виступає не тільки основою демократичного суспільства, а й інструментом гармонізації існування в ньому.

На сьогодні формально сформовано інститут соціального партнерства, що перетворився в суспільно-узаконений діалог роботодавців і працівників та потребує подальшого дослідження, особливо в нових умовах господарювання. Ми бачимо цей інститут як основу соціального діалогу, спираючись на точку зору І. Довгалья. Він визначив його як «...необхідну умову розгортання й розвитку міжособистісних, міжгрупових, міждержавних відносин: культурних, економічних, політичних і т. д.» (Довгаль, 2012 : 276). Опора на цю позицію дає нам можливість розглядати предмет дослідження і як соціальну технологію, і як освітній інструмент.

Сутність інструменту соціального партнерства, що об'єднує інтереси держави, підприємців та працівників, розкривається у

наступних положеннях: стосовно своїх громадян держава бере на себе відповідальність за всі соціальні гарантії, натомість отримуючи легітимність своєї влади і суспільне схвалення; у стосунках з підприємцями держава зобов'язується забезпечувати їм гарантії прав власності, сприятливий підприємницький клімат, отримуючи натомість схвалення з боку власників підприємств; у відносинах із закладами освіти держава відіграє роль гаранта їх партнерських відносин з власниками засобів виробництва.

У науково-методичній літературі представлена певна кількість різноманітних систем соціального партнерства, організаційні форми його реалізації, які, на нашу думку, неповною мірою визначають його роль і місце в освітній системі (Ляшенко, 1998). Відсутність єдиного узгодженого погляду породжує розмаїття варіантів. За таких умов кожен сектор соціального партнерства починає створювати свої освітні заклади, щоб закріпити власне бачення регулювання суспільних відносин. Як приклад, Український католицький університет, Метінвест політехніка та Президентський університет.

У теперішній час розвинута система соціального партнерства існує в Німеччині, Австрії, Швеції. Меншою мірою вона розвинута в США і Японії. Системи соціального партнерства дуже слабкі або відсутні в слаборозвинених країнах. У практику регулювання соціальних відносин в Україні термін «соціальне партнерство» увійшов з кінця 1991 року (Соціальна партнерство, 1999, с. 21). Досліджуючи соціальне партнерство в Україні, ми хотіли б акцентувати увагу на певних проблемах, які склались у нашій державі в цій сфері, а саме: домінування у свідомості населення України клієнталістських настроїв; слабкість захисту інтересів звичайних громадян; домінування у процесі соціального діалогу представників бізнесу. Для їх розв'язання дослідники мають сприяти реалізації таких практичних заходів: подолання негативного впливу фактичної нерівності сторін соціального діалогу; подолання формального характеру колективно-договірного процесу; посилення відповідальності соціальних партнерів за невиконання прийнятих ними

договорів та угод; забезпечення можливості оперативного вирішення спорів і конфліктів.

Соціальне партнерство у галузі освіти – відносно нова категорія, яка зародилась у зв'язку зі зміною форм власності у нашій державі, сутність якої полягає в особливому типі взаємодії навчальних закладів із центральними та місцевими органами виконавчої влади, об'єднаннями роботодавців, профспілок, підприємствами різних форм власності, органами служб зайнятості та іншими зацікавленими партнерами, спрямованої на максимальне узгодження інтересів усіх сторін цього процесу (Щербак, 2008, с. 4). В теперішніх умовах освітнім закладам складно впоратись із забезпеченням запитів інших учасників партнерства, оскільки баланс та рівноправність між ними, за нашими спостереженнями, часто бувають втрачені. Підстав цьому багато, загалом це: слабке ресурсне та фінансове забезпечення реформування освіти; невідповідність окремих викладачів зростаючим вимогам до якості підготовки кадрів; недоліки системи інформування про перспективи розвитку суспільно-трудова відносин в Україні, відсутність усвідомлення комерційними організаціями своєї ролі у фінансуванні навчання майбутніх фахівців, що затребувані їхніми виробництвами.

О. Петроє зауважує: «Завдяки аналізу наукових досліджень і реальної практики методики соціального партнерства можна дійти до такого висновку, що в умовах ринкової економіки лише в формі ефективної взаємодії з роботодавцями заклад вищої освіти має змогу реалізувати основну функцію – забезпечити ринок праці фахівцями необхідної кількості та якості професійної підготовки» (Петроє, 2008, с. 17). Відповідно, готовність студентів соціальної роботи використовувати партнерство є кроком вперед до засвоєння ринкового підходу у соціальному обслуговуванні. Крім того, унікальність теоретичного та практичного розвитку соціального партнерства у закладі вищої освіти полягає у тому, що всі його учасники зможуть віднайти баланс як на загальнодержавному, так і на регіональному рівні щодо оптимізації соціального обслуговування. Партнерство, розпочате під час навчального

процесу, формує самодостатню соціальну сферу, у якій соціальні працівники відіграють роль співорганізаторів гармонійного суспільного життя.

Словосполучення «соціальне партнерство» походить «від понять «соціальне», що відноситься до життя людей і їхніх відносин у суспільстві, та «партнер» (від французького слова *partia*) – учасник спільної діяльності. Функціонування системи соціального партнерства здійснюється на трьохсторонній основі співпраці органів державної влади, підприємців і профспілок, яка спрямована на погодження інтересів і розв'язання проблем у соціально-трудова діяльності людей» (Андрущенко та Дубровський, 2004, с. 21).

Звернемо увагу на деталі визначення поняття «соціальне партнерство». В енциклопедії воно розкривається як система: «1) колективно-контрактного регулювання соціально-трудова взаємовідносин між соціальними індивідами шляхом розробки і реалізації загальних соціально-трудова договорів, телепрограм або угод на відповідні терміни; 2) соціально-трудова стосунків, які гарантують оптимальний паритет і реалізацію головних інтересів різних соціальних підгруп; 3) інструментів узгодження ентузіазму учасників промислового процесу» (Енциклопедія освіти, 2008). Власне сутність соціального партнерства розкривається у процесі збалансованої організації виробництва та розподілу матеріальних благ у суспільстві.

І. Дубровський розглядає соціальне партнерство як «...вищий підрівень соціального діалогу, який передбачає зниження статутних диспозицій його суб'єктів шляхом відпрацювання регуляторів, ліберальних принципів організації соціально-партнерських відносин, їх представницьких структур, зокнайповнішу самоідентифікацію сторін зі своєю соціокультурною групою, усвідомлення спільності ентузіазму, цінностей, моралей з останньою» (Дубровський, 2001). Спираючись на вищезгадане твердження, маємо можливість бачити основні постулати побудови соціального партнерства між його індивідами: системність у загальному плануванні діянь; прозорість і щирість в оцінці діянь кожного суб'єкта взаємовідносин; побудова загальних програм на взаємодовірі,

розторопність в обміні інформацією, взаємна відповідальність партнерів за свої діяння.

На нашу думку, соціальне партнерство – інтегративна якість особистості, яка розвивається за допомогою засобів здобуття відповідних знань і навичок, формування ставлення до навколишнього світу, що дозволяє взаємно зв'язувати інтереси різних груп соціально розділеного суспільства з метою підвищення ефективності співробітництва у соціальній, професійній та особистій сфері життя. Основне завдання соціального партнерства – знайти і розвинути спільні інтереси (точки контакту) у спільній навчальній діяльності. Використання соціального партнерства у підготовці майбутніх соціальних працівників впливає на ефективність спілкування студентів у групі, розв'язання конфліктів, спільну діяльність та співробітництво. Саме на цій підставі можемо стверджувати, що викладання курсу «Соціальне партнерство» – це і навчання використанню цього інструмента під час соціального обслуговування, і його використання в навчальному процесі.

Роль дисципліни «Соціальне партнерство» у розробці та впровадженні інструментів розвитку соціального партнерства. Вивчення навчальної дисципліни «Соціальне партнерство» вимагає попереднього формування у студентів бази знань, яка закладається такими навчальними курсами, як: «Соціальна політика», «Соціальна робота на підприємстві». Вони закладають фундамент для розвитку діалогових компетенцій, а вказаний нами курс виступає підґрунтям для засвоєння знань за дисципліною «Антикризова соціальна робота» та «Основи волонтерства».

Зміст дисципліни «Соціальне партнерство» для студентів спеціальності «Соціальна робота» визначається різноманіттям поглядів наукових представників щодо організаційної форми співпраці освітніх закладів із роботодавцями, їхнім взаємозв'язком і місцем у організаційно-методичній системі закладу освіти з метою забезпечення навчального процесу саме тим умовам, які б підтримували якість професійної освіти відповідно до вимог Державних стандартів освіти та запитів роботодавців. За нашими спостереженнями, зміст цієї дисципліни

розглядається викладачами у двох аспектах: координація інтересів і досягнень компромісу на рівні суспільства в цілому і на рівні відносин всередині галузі, регіону, підприємства, між окремими людьми. Крім того, для нас соціальне партнерство цікаве як інструмент організації взаємодії ЗВО з організаціями у соціальній сфері та державою.

На думку С. Українця, «...у методику викладання курсу «Соціальне партнерство» мають включатись всі питання соціально-економічного і трудового спектру, оскільки неможливо вмістити в одну чи кілька статей всі життєві напрями, з яких укладаються угоди між соціальними партнерами; в законодавстві відсутній вичерпний перелік соціально-трудова відносин, крім індивідуальних трудових відносин, до соціально-трудова також належать відносини зайнятості, соціального страхування, соціального забезпечення, охорони здоров'я, професійної освіти, забезпечення житлом, регулювання ринку праці, ціноутворення на споживчому ринку тощо» (Українець, 1998, с. 23). Отже, предметом курсу «Соціальне партнерство» може бути будь-яке питання соціально-економічного змісту в суспільному житті, відносно якого соціальні партнери вважають необхідним порозумітися.

Побудова навчально-методичного матеріалу курсу «Соціальне партнерство» крізь призму соціальної роботи має ґрунтуватись на *розбудові активної позиції громадянської співучасті*, яку майбутні соціальні працівники будуть впроваджувати у своїх відносинах з клієнтами. Для практичного впровадження соціального партнерства у цій професійній сфері необхідно було б розглянути доцільність переходу від трипартійної (роботодавці – держава – некомерційні організації) до біпартійної (бізнес – громадські організації) моделі соціального діалогу (одним із найбільш успішних прикладів біпартизму є Швеція), надавши державі функції захисника загальнонаціональних інтересів та арбітра процесу соціального діалогу. Можливо, у разі позитивного вирішення цього питання, мають бути прийняті зміни до Закону України «Про соціальний діалог в Україні» (Про соціальний діалог в Україні, 2011). Проте, викладення практики соціального партнерства має

враховувати регіональну специфіку його реалізації в нашій країні. Наприклад, на Західній Україні більш традиційним є використання мультипартризму, де до держави, бізнесу та некомерційних організацій долучається і католицька церква та різноманітні волонтерські рухи.

Практичним методом організації партнерства на загальносуспільному рівні є *соціальне замовлення*, в якому відображається вся природа демократичного устрою та новий погляд на соціальну роботу як частину ринкового суспільства. Закон України «Про соціальні послуги» визначає поняття «соціальне замовлення» як «...засіб регулювання діяльності у системі надання соціальних послуг шляхом залучення на договірній основі надавачів соціальних послуг для задоволення потреб осіб/сімей у соціальних послугах відповідно до результатів визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці/територіальної громади у соціальних послугах» (Про соціальні послуги, 2019). Цей інструмент партнерського регулювання суспільних відносин раніше був маловживаний у нашій країні та потребує належної презентації під час викладення навчальної дисципліни «Соціальне партнерство» для майбутніх фахівців у соціальній роботі.

Іншим чином відбуває налагодження партнерської взаємодії «викладач – студент – роботодавець». На сьогодні ця взаємодія розвивається через нові системи безконтактного навчання, а також самовдосконалення навчальних програм, що підвищують субординацію як для студентів, так і для викладачів.

Одним із *засобів досягнення навчального партнерства є силабус* – програма освітньої субординації, яка включає виклад домовленості, що містить мету і доручення, змістові модулі і назви тем заняття, тривалість кожного заняття, доручення до самостійної роботи, час рекомендацій, вимоги викладача, критерії характеристики, список використаної літератури. Якщо традиційно відносини «викладач – студент» вважались патерналістською базою пізнавальної активності, то сьогодні в умовах цифровізації освіти в Україні сформувалась збалансована

партнерська основа для подальшого розвитку вищої школи. Силабус дисципліни «Соціальне партнерство» включає зміст актуальних тем та їх характеристику. В основі знаходиться теорія – це сутність понять, орієнтир на соціальний діалог і правову державу. В практичній частині визначається роль волонтерства, види колективних угод та договорів, конфлікти та їх вирішення, значення профспілок, комунікативні стратегії (Кузьмін та ін., 2020, с. 3). Отже, це процес становлення соціального працівника через соціальну угоду, а також засвоєння засад забезпечення соціального партнерства, етики соціального працівника, посередництво в соціальній роботі. В силабусі розроблено план вивчення дисципліни, що дозволяє студентам орієнтуватися в часі, тобто це фактична реалізація партнерства між викладачем, соціальною службою та студентом щодо розвитку сфери соціального обслуговування.

Одним з найкращих методів пізнавальної активності у соціальній та освітній сферах є *метод case-studies*, який включає аналіз і розв'язання типових проблемних ситуацій у соціальній службі. Тому великий потенціал щодо переосмислення засобів викладання дисципліни «Соціальне партнерство» має підтримка *студентської участі у руху кейсерів*, які використовують свої теоретичні знання для розв'язання проблем у діючих установах за профілем навчання.

Роль контенту навчально-методичного посібника «Соціальне партнерство» авторок Н. Романової та І. Мельник (2017) для професійного становлення майбутніх соціальних робітників. Соціальне партнерство у сфері соціальної роботи є явищем відносно новим, а тому посібник Н. Романової та І. Мельник є гарним підґрунтям для підготовки фахівців, які орієнтовані на подолання конфлікту та розбудову діалогу.

Для того, щоб зафіксувати загальну картину засвоєння курсу «Соціальне партнерство», звернемось до результатів навчання, закладених у посібнику та цінних для майбутнього соціального працівника. Він має: «Знати механізми функціонування соціального партнерства, його особливості та етапи

формування в Україні; сучасні моделі партнерства, посередництва і соціального діалогу. Вміти встановлювати партнерські стосунки шляхом посередництва і соціального діалогу; залучати до співпраці представників бізнесу та громади на умовах корпоративної соціальної відповідальності; формувати практичні кроки для пошуку волонтерів та спонсорів з метою вирішення соціальних проблем вразливих категорій населення» (Романова та ін., 2017, с. 10–11). Відповідно, ми вибудовуємо практичну основу для студентів у вигляді вміння створювати та долучатись до партнерства як у середині соціальної служби, так і поза нею.

На думку Н. Романової та І. Мельник, у майбутніх соціальних працівників формуються такі компетентності в результаті вивчення дисципліни «Соціальне партнерство»: «Соціальна компетентність, яка передбачає здатність функціонувати у соціумі; комунікативна компетентність, що передбачає володіння технологіями спілкування; інформаційна компетентність передбачає здатність пошуку необхідної інформації; компетентність фахового саморозвитку, що визначає рівень готовності до самовдосконалення» (Романова та ін., 2017, с. 8). Підкреслимо, що партнерство – це не тільки рівноправність, а й однаковість статусів, тобто соціальний працівник має звикнути до постійного навчання та пошуку нових можливостей для розвитку себе та сфери соціального обслуговування, в якій він працює.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Викладання дисципліни «Соціальне партнерство» для студентів спеціальності «Соціальна робота» має бути суголосним з вимогами часу, які поставлені перед вищою освітою. По-перше, це важливість переходу закладів вищої освіти на офіційні партнерські відносини з роботодавцями, що включало б підготовку фахівців, необхідних для ринку соціального обслуговування. По-друге, фіксація партнерства «викладач – студент» у силабусі як відображення домовленості щодо організації навчального процесу на спеціальності «соціальна робота» та інших спеціальностях гуманітарної сфери. По-третє, необхідним є активне залучення наукових і науково-педагогічних

працівників до дослідження механізму соціального замовлення та забезпечення його належного розуміння та використання фахівцями на практиці в нашій країні.

Розгляд соціального партнерства як інтегративної якості особистості, яка дозволяє взаємно зв'язувати інтереси різних груп соціально розділеного суспільства та розвивається у студентів за допомогою засобів здобуття відповідних знань і навичок, формування ставлення до навколишнього світу є підставою для твердження про те, що викладання курсу «Соціальне партнерство» – це одночасно процес навчання використанню цього інструмента під час соціального обслуговування і його використання в освітньому процесі. До

інструментів підготовки майбутнього соціального працівника відносимо розбудову системи активної громадянської співучасті, підтримку студентської участі у руху кейсерів, соціальне замовлення, силабус навчальної дисципліни.

До перспектив подальшої організаційної та практичної діяльності можна віднести організацію круглих столів та дорадчих консультативних органів за схемою «заклади вищої освіти – соціальні служби – органи державної влади» щодо конструктивного впровадження соціального замовлення в умовах децентралізації управління соціальною сферою та оптимізації соціального обслуговування. Подібного роду заходи мають проходити не тільки на столичному рівні, а й на рівні кожного регіону нашої країни.

Література

- Андрущенко А. І., Дубровський І. М. Система соціального партнерства як інститут регулювання трудових відносин в Україні. Харків : «Реал». 2004. 175 с.
- Довгаль І. В. Технологічний контекст поняття «Соціальний діалог». *Вісник Львівського університету. Серія соціологічна*. 2012. Вип. 6. С. 276–281
- Дубровський І. М. Система соціального партнерства як регулятор соціально-трудова відносин в умовах трансформації українського суспільства (соціологічний аналіз). дис... канд. соціол. наук: 22.00.07. «Соціологія управління». Харків, 2001. 190 с.
- Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; голов. ред. В.Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
- Жданенко С. Б. Партнерское взаимодействие в процессе становления гражданского общества: монография. Харьков : Издатель СПД ФЛ Вапнярчук Н. Н., 2006. 168 с.
- Задорожний Г. В. Соціальне партнерство – реальний шлях до відкритого суспільства. Харків : ХІБМ, 2000. 192 с.
- Засади соціального партнерства, вироблені МОП. URL : <http://studentam.net.ua/content/view/.../132/>.
- Колот А. Соціально-трудова відносини: теорія і практика регулювання: монографія. Київ : КНЕУ, 2004. 230 с.
- Кузьмін В. В., Кузьміна М. О. Силабус навчальної дисципліни «Соціальне партнерство». Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2020. 13 с.
- Кузьміна М. О. Наукова рефлексія спектра професійних компетенцій випускників спеціальності 231 «Соціальна робота». *Науковий журнал Хортицької національної академії. (Серія: Педагогіка. Соціальна робота)* : наук. журн. / [редкол. : В. В. Нечипоренко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : Вид-во комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, 2021. Вип. 1(4). С. 166–176. DOI: <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2021-4-15>
- Ляшенко Т. М. Соціальне партнерство як фактор політичної та соціальної стабільності в Україні: Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук: 23.00.02 «Політичні інститути та процеси». Київ, 1998. 18 с.
- Мірошниченко О. Система показників стану соціального партнерства в Україні та її інформаційне забезпечення. *Регіональні аспекти розвитку і розміщення продуктивних сил України: зб. наук. пр.* Вип. 7. Тернопіль : Економічна думка, 2002. С. 200–205.

- Петрос О. М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної соціальної політики: монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 152 с.
- Про соціальний діалог в Україні : Закон України від 23.12.2010 № 2862-VI. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2862-17>.
- Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
- Романова Н. Ф., Мельник І. П. Соціальне партнерство : навчально-методичний посібник. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. 238 с.
- Соціальне партнерство та муніципальний розвиток: перші кроки/ за ред. В. В. Кравченка. Київ : Влад і влада, 1999. 198 с.
- Українець С. Соціальне партнерство в Україні: перспективи законодавчого регулювання. *Україна: аспекти праці*. 1998. № 2. С. 22–25.
- Щербак Л. В. Створення системи соціального партнерства у сфері професійно-технічної освіти: метод. рекомендації. Київ : Геопринт, 2008. 45 с.

References

- Andrushchenko, A. & Dubrovskiy, I. (2004). The system of social partnership as an institution of labor relations regulation in Ukraine : Real (ukr).
- Dovhal, I. B. (2012). Technological context of the concept «Social dialogue». *Bulletin of Lviv University. sociological series*. Vol. 6. 276–281 (ukr).
- Dubrovskiy, I. (2001). The system of social partnership as a regulator of social and labor relations in the conditions of transformation of Ukrainian society (sociological analysis). Doctor's thesis (ukr).
- Encyclopedia of Education (2008) : Yurinkom Inter (ukr).
- Kolot, A. (2004). Socio-labor relations: theory and practice of regulation: a monograph. Kyiv: KNEU (ukr).
- Kuzmin V. & Kuzmina, M. (2020). Syllabus of the discipline «Social Partnership». Zaporizhzhia: Zaporizhzhia Polytechnic National University (ukr).
- Liashenko, T. (1998). Social partnership as a factor of political and social stability in Ukraine: Synopsis of PhD thesis. (ukr).
- Miroshnychenko, O. (2002). The system of indicators of the state of social partnership in Ukraine and its information support. *Regional aspects of development and location of productive forces of Ukraine*. Vol. 7. Ternopil: Economic Thought. 200–205 (ukr).
- Petroie, O. (2008). Social dialogue as a tool for forming corporate social policy: a monograph : Center for Educational Literature (ukr).
- Principles of social partnership developed by the ILO. <http://studentam.net.ua/content/view/.../132/> (ukr).
- Romanova, N. & Melnyk, I. (2017). Social partnership: a textbook : National Pedagogical Dragomanov University (ukr).
- Shcherbak, L. (2008). Creating a system of social partnership in the field of vocational education: a method. Recommendations : Geoprint (ukr).
- Social partnership and municipal development: first steps (1999) : Power and authority (ukr).
- Ukrainets, S. (1998). Social partnership in Ukraine: prospects of legislative regulation. *Ukraine: aspects of labour*. № 2. 22–25(ukr).
- Zadorozhnyi, H. (2000). Social partnership is a real path to an open society : KhIBM (ukr).
- Zhdanenko, S. (2006). Partnership in the process of formation of civil society: a monograph : Publisher Vapniarchuk NN (ukr).
- Kuzmina, M. O. (2021). Scientific reflection on scientific competencies spectrum of graduates in specialty 231 «Social Work». Scientific Journal of Khortytsia National Academy. (Series: Pedagogy. Social Work) : scientific journal / Publishing house of the Municipal Institution of Higher Education — Khortytsia

National Educational and Rehabilitational Academy of Zaporizhzhia Regional Council. Iss. 1(4). 166–176. <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2021-4-15> (ukr).

On social dialogue in Ukraine : Law of Ukraine of 23.12.2010 № 2862-VI. <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2862-17> (ukr).

On social services: Law of Ukraine of 17.01.2019 № 2671-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (ukr).

SOCIAL PARTNERSHIP AS A TOOL FOR UNIVERSITY TRAINING OF SOCIAL WORKERS

Mariia Kuzmina, Lecturer, Department of Social Work and Psychology, Zaporizhzhia Polytechnic National University, Zaporizhzhia, Ukraine, e-mail: mari.gorodko@gmail.com

Oleh Masiuk, Professor at the Department of Social Philosophy and Management, Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine, e-mail: olegpm16@gmail.com

Victor Kuzmin, Scientific Secretary, Assistant Professor at the Department of Social Work and Psychology, Zaporizhzhia Polytechnic National University, Zaporizhzhia, Ukraine, e-mail: kuzmin2v@gmail.com

Ihor Mishchan, Assistant Professor at the Department of Public Management and Administration, the Institute of Personnel Training of the State Employment Service of Ukraine, Kyiv, Ukraine, e-mail: imeshan78@gmail.com

Decentralization and democratization of public and state relations affects today's social work in Ukraine. Universities should be the source which with the help of social partnership can change the status of a future social worker. The purpose of the article is to study social partnership as a tool for training social workers in higher education. The study used the analysis of educational and methodological practice of professional development of social work on the basis of social dialogue at universities.

Teaching the discipline "Social Partnership" for students majoring in "Social Work" must be consistent with the requirements of the time, which are set before higher education. First, it is the importance of the transition of higher education institutions to formal partnerships with employers, which would include the training of professionals needed for the social services market. Secondly, the fixation of the "teacher – student" partnership in the syllabus as a reflection of the agreement on the organization of the educational process in the specialty "social work" and other specialties in the humanities cycle. Thirdly, it is necessary to actively involve scientific and scientific-pedagogical staff in the study of the mechanism of social procurement and to ensure its proper understanding and use by practicing specialists in our country. Among other important factors there are consideration of social partnership as an integrative quality of personality, which allows to interconnect the interests of different groups of socially divided society and develops in students through the acquisition of relevant knowledge and skills, the formation of attitudes to the world. These factors form the basis for claiming that teaching partnership is both a process of learning to use this tool in social services, and its use in the educational process. The tools for training future social workers include the development of a system of active civic participation, support for student participation in the case movement, social order, and the syllabus of the discipline.

Keywords: social worker; social partnership; social dialogue; syllabus, case-studies.

Авторський внесок кожного із співавторів: Кузьміна М. О. – 25 %, Масюк О. П. – 25 %, Кузьмін В. В. – 25 %, Міщан І. В. – 25 %.

Стаття надійшла до редакції / Received 30.11.2021

Прийнята до друку / Accepted 15.12.2021

Унікальність тексту 90 % (Unicheck ID1010754897)

*© Кузьміна Марія Олегівна, Масюк Олег Петрович,
Кузьмін Віктор Вікторович, Міщан Ігор Вікторович, 2021.*